

Sağlıkta #İsraf Sorunlarımız

Sağlıkta israf dediğimiz vakit, çemberin en iç halkasından yani kendimizden başlamamız gerekir. Vücudumuz, dünyada ruhumuzu gezdirmek üzere emanet olarak verilen bir araçtır. Adeta kiralık araç gibi kullanılmalı, ihtiyacımızı gidermeli, faydalarından yararlanmalı ama asıl sahibine karşı sorumlu davranarak; bakımını, sağlığını ve bütünlüğünü korumalıyız. Allah'ın, nimet konusunda sınırsız cömert olmakla beraber, hesap sorma ve sahiplik noktasında çok hassas olduğunu unutmamalıyız.

Satın aldığımız bir aracı dilediğimiz gibi düzenlemeye ve modifiye etmeye mevzuat sınırları içinde hakkımız vardır. Ancak sınırlı süreli kiraladığımız bir araçta bunları yapamayız. Yaptığımızda ise mali ve adli sonuçlarıyla yüzleşiriz. Vücudumuz mükemmel bir aygıt ve araçtır. Yüce Allah hepimize kendi takdir ettiği ölçülerde ve niteliklerde vücutlar bahşetmiştir. Sağlık için zorunlu olan operasyonlar ve normal düzenine getirmek için yapılan müdahaleler dışında kalan bütün estetik ve keyfi ameliyatlar, dövme benzeri kalıcı boyamalar, gereksiz ve abartılı şekilde vücuda uygulanan piercing gibi metal aparatlar bu yüzden caiz değil ve

emanete hıyanet halleridir. Kaldı ki vücuda gereksiz yere yapılan bütün müdahale ve değişikliklerin neden olduğu enfeksiyonlar, kontra endikasyonlar, işlev bozuklukları, geri dönülemeyen pişmanlıklar gibi sıkıntıları da cabasıdır.

Vücudumuzun, bize iyi veya kötü, güzel veya çirkin gelen bütün nitelikleri, elbette değerlendirme ve sorumluluk noktasında farklılıklar oluşturur. Bütün kiralık araçların rayiç bedelinin aynı olmadığı gibi, her insanın vücudu ve özellikleri Adl-i Mutlak olan Allah'ın indinde farklı değerlendirmeye tabi tutulacaktır. Bu açıdan bakılınca hakkıyla şükredilmeyen, korunamayan bütün sağlık ve estetik avantajların aynı zamanda yüksek hesap ve sorumluluk katsayısıyla başımızı ağrıtabileceğini de unutmayalım! O yüzden, engelli doğan veya sonradan engelli kalan kardeşlerimizin hayıflanmasına, süper güzel veya yakışıklı olup mükemmel vücut yapısında olan kardeşlerimizin de gurur ve kibre kapılmasına hiç gerek yoktur! Herkes verilen nimetler kadar sorumlu tutulacak, diğerlerinden eksik kalan kısımları adalet, rahmet ve mağfiret vesilesi sayılarak hesabından düşülecektir. Bu vaziyet sağlık nimetinde olduğu kadar, ilim, aile ve zenginlik nimetleri için de geçerlidir.

Sağlıkta kişisel israf, vücudu hor kullanmak ve uyku, dinlenme, sağlıklı beslenme gibi ihtiyaçlarını ihmal etmektir. Bir hastalık olmadan önce tedbirli davranmak, sıcak, soğuk, kimyasal, radyasyon, stres, enfeksiyon ajanları, kötü ve bozuk gıdalar vb. bütün olumsuz etkenlere karşı korunmak gerekir. Kişinin iştahını kontrol etmeden aşırı beslenme sonucu şişmanlaması, hareketsiz kalarak kas ve iskelet yapısını bozması, alkol, sigara, uyuşturucu madde kullanarak kalıcı ve kronik hasarlar vermesi açık bir israf ve emanete hıyanettir.

Sağlıkta Toplumsal ve Kurumsal İsraflarımız

Toplum olarak; sağlık sorunlarımız baş göstermeden önce tedbir almayan, koruyucu sağlık hizmetlerine ve esaslarına öncelik vermeyen tutumlar geliştirdik. Sağlıklı bir hayat sürmek için yaşam şeklimizi değiştirmek yerine, sağlık hizmetlerine erişimin kolaylaşmasını fırsat bilerek tedavi odaklı davranmaya başladık. Mesela, insan hayatı için vazgeçilmez bir ihtiyaç olan suyu, düzenli ve yeterli içmeyen özellikle orta yaş ve üzeri insanlarımızda peydahlanan ağrıların, sindirim, dolaşım ve boşaltım sistemi sorunlarının suyu düzenli ve yeterli içmekle azalacağını veya önlenebileceğini unuttuk, bunun yerine hastalık oldukça sadece ilaçlarla tedaviye değer verdik.

Aile Hekimliği sistemiyle insanların birinci basamak sağlık hizmetlerine erişimini kısıtlayıp

zorlaştırdık. Daha etkili ve yaygın olan, toplum ve evre sağlığında verimliliği kanıtlanmış bulunan, sağlığı sadece Hekim odaklı değil Ebe, Hemşire, Sağlık Memuru gibi ekip üyeleriyle birlikte sunan Sağlık Ocağı ve Sağlık Evi sistemini lağvedip, Aile Hekimi sistemiyle kısır ve etkisiz bir düzene mahkum edildik. Aile Hekimleri, merkezden gelen baskıyla uzaktan aşı takibi yapan, randevu alınabilirse basit reçeteleri yazan, en ufak bir ehliyet yenileme sağlık raporunda bile topu taca atarak Hastanelere yönlendiren, kronik hastalıklarda raporlu reçeteli ilaçları dahi yazamayan, Aile Sağlığı Merkezinden burnunu dışarı çıkarıp vatandaşın yanına veya ihtiyaç halinde evine gidemeyen ucube bir sistemin aktörleri oldular.

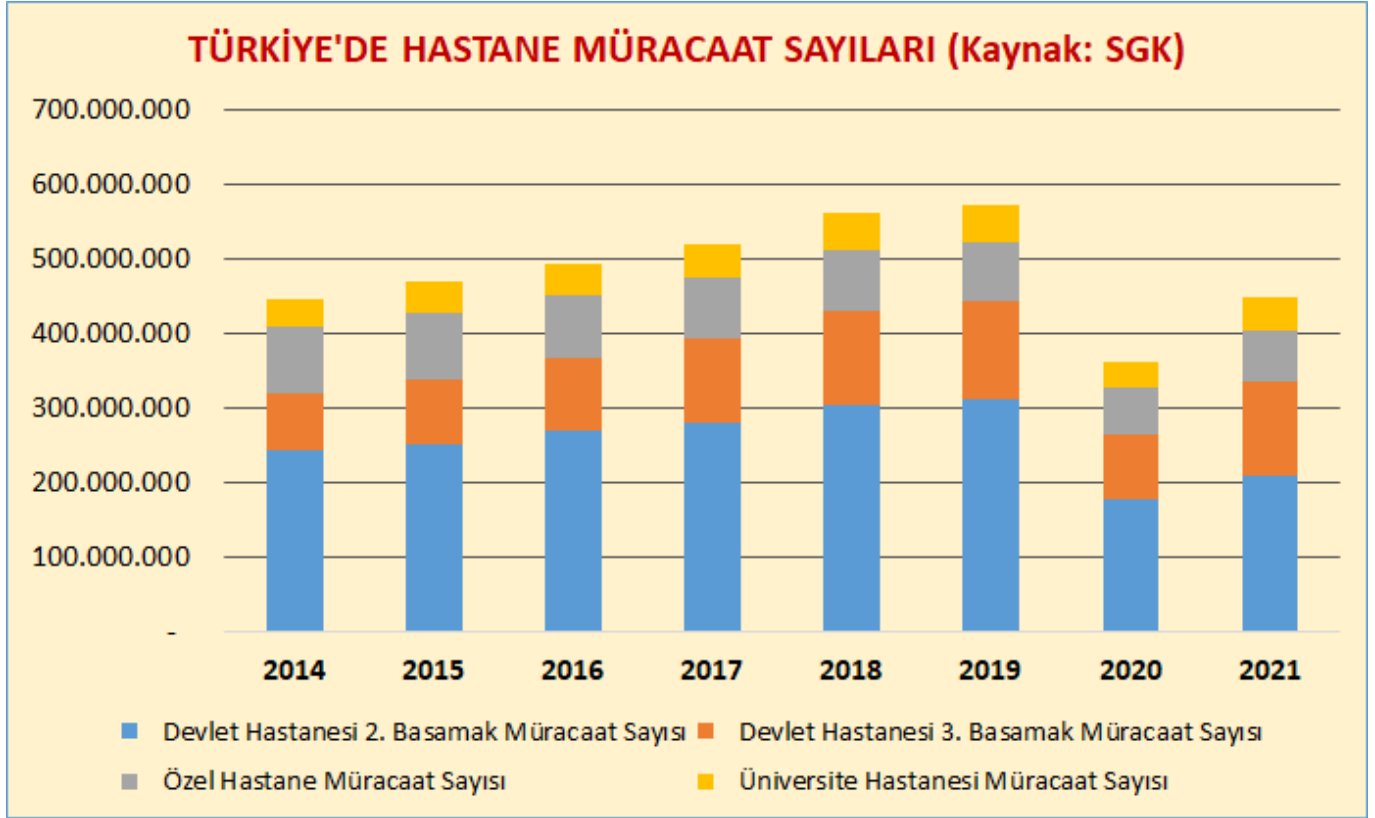
Aile Hekimliği sisteminde sözleşme imzalayan hekimler devlete taşeron sağlık hizmeti veren küçük esnaflara döndüler! Yanlarında alışan diğer sağlık personeli de mutsuz ve verimsiz kalıyor. Sağlık hizmetine yoğunlaşmak yerine kira, elektrik, su, telefon gibi giderlerle uğraşıp devletten maksimum ödeme çıkarmaya dönük davranmaya zorlanıyorlar. Zaten uzman hekimlerimiz özel sağlık kurumlarında kendi şirketleri üzerinden hizmet vermek zorunda bırakılırken, bu yöntemin bir benzerini Devletimiz Aile Hekimlerine dayatıyor. Sonucu da nitelikli ve yaygın sağlık hizmeti yerine puan ve sayıya odaklı isteksiz çalışma performansı oluyor.

Hkumetler için de mimari görüntüsü baskın olan hastanelere ağırlık verilerek, ilaç ve medikal endüstrisinin devasa pazarı haline gelmemiz siyasi beklentileri açısından daha uygun geldi. Sağlıkta yaşadığımız durum, kışkırtılmış talep ve kontrolsüz arz ilişkisidir. Örneğin OECD lkeleri arasında her 1.000 kişiye düşen MR ekimi sayısında Türkiye'nin açık ara şampiyon olarak 186,4 değeri ile 1. olduğu tespit edilmiştir. 2. sıradaki Almanya'da 143,4, 3. sıradaki Fransa'da 114,1 MR ekimi yapılmıştır. Çok yüksek dozda radyasyona maruz bırakan BT sisteminde ise her 1.000 kişide 223,4 çekim ile OECD lkeleri arasında 3. sıraya gelmişiz! ABD ve Japonya BT çekiminde 1. ve 2. olmuş.

Birinci basamak temel ve koruyucu sağlık hizmetlerini ihmal etmemizin, toplumda sağlık okur yazarlığını ve sağlıklı yaşama alışkanlıklarını yaygın hale getiremeyişimizin sonuçlarını, sosyal güvenlik kurumunun verilerinde görebiliyoruz.

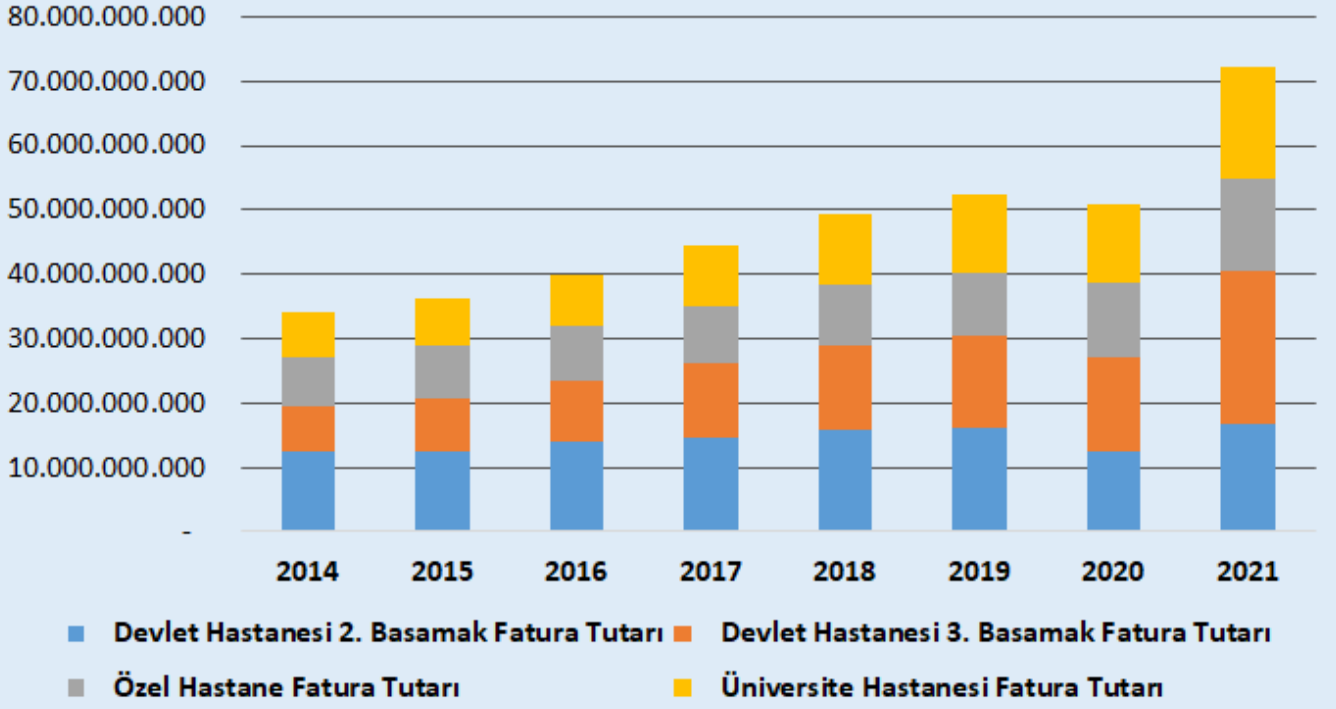
Covid-19 nedeniyle yaşanan kapanma öncesinde 2019 yılında zirve yapan hastanelere müracaat sayısının 573.133.000'e ulaştığını görüyoruz. Aynı yıl Türkiye'nin nüfusu 83.154.997 idi. Buna göre Türkiye'nin tamamı yaklaşık 7 kez hastanelere gitmiş oluyordu.

Elbette nüfusun yaşlanmasına paralel olarak yükselen bir talep eğrisinin olacağı açıktır. Ancak bu müracaatların 1. basamak seviyesinde karşılanabilme ihtimali ve daha önemlisi, sağlık sorunları ortaya çıkmadan önce basit ve ucuz yöntemlerle önlenebilme olasılığı üzerinde de durmak gerekirdi.

SGK'nın hastanelere yaptığı ödeme tutarlarına baktığımızda, daha zor ve pahalı tedavilerin yapıldığı 3. basamak Devlet Hastaneleri ve Üniversite Hastanelerinin giderek paylarını arttırdığını, özel hastanelerin de istikrarlı şekilde yükseldiğini görüyoruz. Toplumda görülme sıklığı artan kanser, şeker, kalp ve damar hastalıkları gibi kronik hastalıkların da bu tabloda etkisini gösterdiğini söyleyebiliriz. SGK'nın zorlaşan ödeme talimatlarının hastaları zorunlu olarak 3. basamak sağlık kurumlarına yönlendirmesi de sebeplere eklenmelidir.

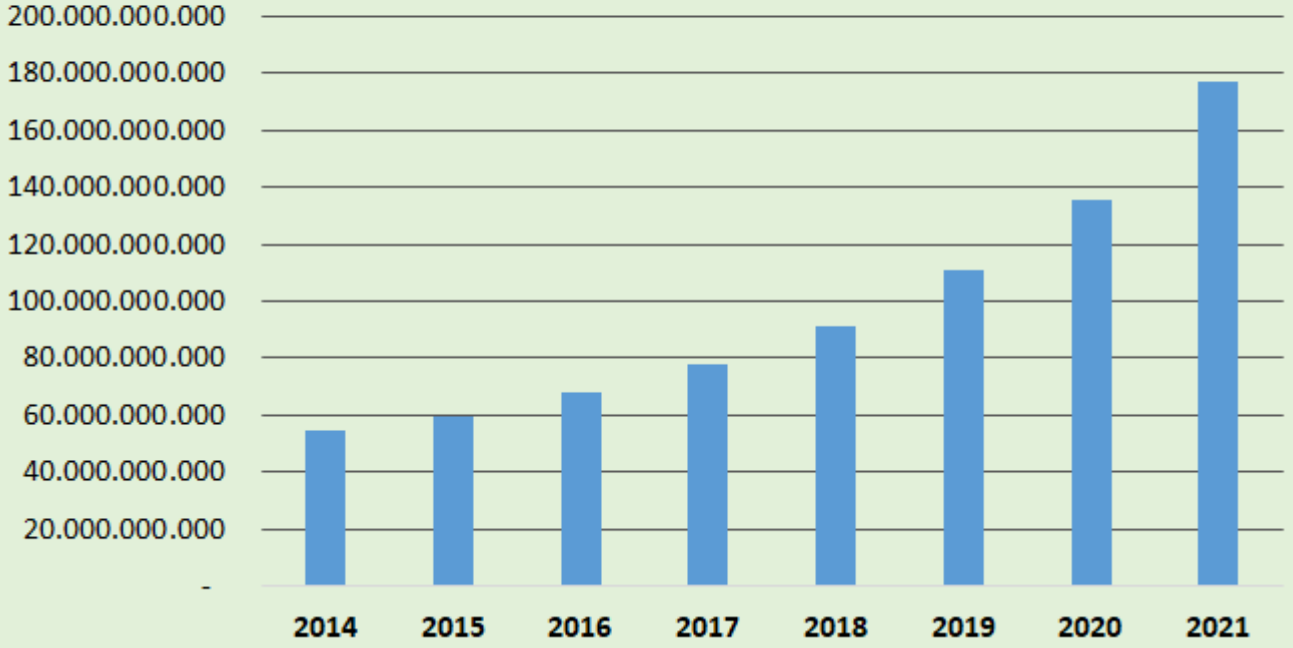
TÜRKİYE'DE HASTANE FATURASI TL TUTARLARI (Kaynak: SGK)

Kullandığım SGK verilerinin başladığı 2014 yılından 2021 yılına kadar, Türkiye nüfusunun artışı sadece yüzde 8 oranında kalmıştır. Ancak aynı döneme ait SGK toplam sağlık harcamalarının artış miktarı 3 katı geçmiştir. Bu hız o dönemin enflasyon değerlerinin çok üzerindedir. Sürdürülebilir bir sosyal güvenlik sistemi açısından bu gidişin verilen hizmetlerde kısıtlamaya dönüşeceği açıktır. Sonradan acı reçeteler gibi çarelere ihtiyaç duymamak için ödemelerin makul oranlara çekilebilmesi, kısıtılan talebin, gereksiz hastane gidişlerinin, alt basamaklarda çözülecek sorunların yukarılara taşınmasının önlenmesi lazımdır.

Ayrıca, akla ve bilime aykırı bir tutumla sokaklarda başıboş üremeleri sağlanan köpeklerin, baş nedeni olduğu Kuduz Şüpheli Temas vakaları için her yıl insanlarımıza uygulamak zorunda olduğumuz 1 milyonun üzerindeki Kuduz Aşısı gibi ilkellik göstergesi ve önlenabilir sağlık sorunlarına karşı da tedbir almanın zamanı çoktan geçmiştir. Başıboş köpeklerin neden olduğu terörün sağlık sistemimize faturası dahi kabul edilemez seviyelere ulaşmıştır.

TÜRKİYE'DE SGK'NIN YAPTIĞI YOLLUK DAHİL SAĞLIKTA TOPLAM TL ÖDEMELERİ (Kaynak: SGK)

Sonuç

Sağlığımızda israf sorumluluğumuz kişisel yaşantımızdan başlar. Hayat şartlarımızı sağlıklı yaşam odaklı kurmak zorundayız. Özellikle gençlik zamanlarında yapılan yanlışların acı sonuçlarıyla ileri yaşlarda karşılaşp düşük konforlu, sıkıntılı ve pahalı bir hayata bağlı kalmak istemiyorsak, sağlığımız için gereken özen ve dikkati kendimizden başlayarak en yakınlarımız ve toplumun tüm fertleri için göstermeye çalışmalıyız.

Kamusal alanda yetkililer için söylenebilecek en doğru şey, yataklı tedavi kurumlarından önce halk sağlığı odaklı çalışmalara ağırlık verilmesidir. Koruyucu sağlık hizmetlerinin yaygın bir eğitim politikası olarak yaşam standartlarına evrilmesine, temel sağlık hizmetlerinin 1.basamak seviyesinde çok daha yaygın ve kolay erişime çevrilmesini hedeflemeliyiz. Aile sağlığı merkezlerini randevuyla gidilen ve izin verildiği ölçüde reçete yazılan kısır kurumlar olmaktan kurtarmalıyız.

Yaygın eğitim faaliyetleri ile gereksiz alınan radyasyonun zararları, gereksiz kullanılan ilaçların yan etkileri, gereksiz yere acil ve hastane müracaatlarının riskleri vb. konularda halkımızı uyarmalıyız. Sağlıklı beslenme, spor, su içme alışkanlığı ve stresten korunmanın daha ucuz ve kolay olduğuna ikna etmeliyiz. Ambulanslarımızı neredeyse ticari taksiye

Çeviren sorumsuzlara karşı daha caydırıcı önlemler almalıyız.

Kısaca, sağlık konularında israf sayılabilecek her türlü arz ve talep oluşumuna ket vurmali, tekrarını önlemek için tedbir almalıyız.

Dr. Ercan zelik

Eğitimci-Yazar

Sağlık Yönetimi Doktoru

Yerel Yönetimler Uzmanı

* Bu yazıda verilen nüfus değerleri TK web sitesinden, SGK verileri ise veri.sgk.gov.tr sayfasından temin edilerek grafikler tarafımda üretilmiştir. OECD ülkelerine ait veriler Hayrettin NAK ve İsa Sağbaş'ın 2020 yılına ait bir makalesinden alınmıştır.

Anlaşılamayan zel İnsanlarımız: #Disleksi

Bilim, sanat, spor gibi farklı alanlardaki ünlüler dünyasına baktığımızda dikkatleri çeken Albert

Einstein, Thomas Edison, Mozart, Stephan Hawking, Winston Churchill, Walt Disney, Muhammed Ali gibi isimlerin ilginç şekilde ortak bir özellikleri disleksili bireylerden olmalarıdır. Disleksi okuma öğrenme güçlüğüdür. Bu kişiler okumayı diğer insanlar gibi rahat öğrenemezler. Okumaya özel öğrenme güçlüğü yaşarlar.

Disleksi dışında disgrafi (yazma öğrenme ve uygulama güçlüğü), diskalkuli (matematik öğrenme ve uygulama güçlüğü) sorunları da birlikte veya ayrı ayrı görülebilir.

Okumayı öğrenme ve uygulama diğer bütün eğitim faaliyetlerinin anahtarı gibi olduğundan, disleksili çocuklar için çok ciddi bir sorun ve yanlış anlaşılacak istenmeyen gelişmelere neden olan bir sıkıntı kaynağıdır. Disleksili çocuk anlayamadığında zeka geriliği düşünülerek normal eğitimden kopmasına ve bu şekilde muamele görmesine, aşırı dikkat dağınıklığı düşünülerek psikiyatrik tedavilere yönelinmesine yol açabilir.

Disleksi doğuştan gelen bir durumdur. Çocuklarda %5 civarında görülmektedir. Bu çocukların çoğuna doğru teşhis konulmadığı için, tembel veya geri zekalı oldukları sanılarak eğitimlerine önem verilmeden, potansiyellerini kullanamadan topluma karışıp vasat bir düzeyde yaşamaya devam ediyorlar. Halbuki içlerinde normal insanların ulaşamadıkları çözümlere gidebilecek, inanılmaz eserler üretebilecek deha seviyesinde özel ve yetenekli olanların da bulunabildiğini unutmamalıyız.

Okuma güçlüğü yaşayan disleksili çocukların, bilinçli ebeveynler ve öğretmenler tarafından mümkün olduğu kadar erken dönemde anlaşılacak müdahale edilmesi çok önemlidir. Sorunun dikkat dağınıklığı veya zeka geriliği gibi şeyler olmadığı, okuma öğrenme güçlüğü yaşandığı anlaşıldığında, özel eğitim yöntemleri uygulanarak bu çocukların yaşitlarının eğitim sürecinden kopmadan devam etmeleri ve varsa özel yetenek alanlarının da keşfedilerek gelişimleri sağlanabilir.

Dünya’da olduğu gibi Türkiye’de de disleksili çocuklarımız okullarda benzer sorunları yaşıyorlar. Disleksi konusunu dert edinen, çocuklarımızın hak ettiği fırsatlara erişebilmesi için çaba sarf eden Sivil Toplum Kuruluşlarımız da var çok şükür. Hak-İş Federasyonunun kurucu Genel Başkanı Sayın Mustafa Taşçı bu konuya kendisini adayarak “Sevgi Mektupları ve Disleksi Derneği”ni kurmuş.

Bir sağlık çalışanı ve eğitimci olarak, disleksinin ne kadar yaygın ve etkili bir soruna

dönüştüğünü, çocuklarımızın potansiyellerini kullanamadan mutsuz ve başarısız bir hayata mahkum bırakıldığını ve özel eğitimleri verildiğinde ne kadar başarılı olabildiklerini, kendisiyle tanıştıktan sonra çok daha iyi öğrendim. Bu güzel amaca destek verebilmek için Sevgi Mektupları ve Disleksi Derneğine üye olarak aktif görev almaya karar verdim.

Disleksili evlatlarımızın mümkün olduğu kadar erken dönemde fark edilerek özel eğitim programlarına alınmaları gerekiyor. O yüzden ilkokul öğretmenlerimiz son derece kritik bir görevi ifa ediyorlar. Okuma güçlüğü çeken çocuklarda disleksi olup olmadığını anlamak için testler yapılması gerekir. Bunun için çocukların en yakın RAM'a (Rehberlik ve Araştırma Merkezi) yönlendirilmesi veya test uygulamasında eğitim almış yetkili öğretmenlerce okulda teste tabi tutulması lazımdır. Disleksi olduğuna karar verilen çocuklarımızın ise zaman kaybedilmeden yaşlarına uygun eğitim materyalleri desteğinde özel eğitime programlarına alınmaları sağlanmalıdır.

Kaybedilecek, potansiyeli çöpe atılacak, anlaşılmazlık ve başarısızlık duygusuyla ömür boyu mutsuz yaşamaya mahkum edilecek bir tane bile evladımız olamaz! Kim bilir bizim disleksili çocuklarımız da dünyaca ünlü olanları gibi ne harika eserler ve çalışmalar yapacaklar! Neden onlardan mahrum kalalım? Neden disleksili evlatlarımızın şahane başarılarıyla da gurur duymayalım?

“Sessiz Boşanmış” Çiftlerin Farkında mıyız?

Bu sıralar iş çevrelerinde çok konuşulan yeni bir kavram ve somut bir durum var. “Sessiz İstifa” diye biliniyor. Çalışanın fiilen mesaiye gelse de mümkün olan en az işi yapmakla yetinmesine, zorunlu olmadıkça farklı bir hizmet üretmemesine, özel hayatını ön plana almasına, işle ilgili ek sorumluluk üstlenmekten kaçınmasına, işyeriyle gönül bağıını koparmasına “sessiz istifa” deniyor. Kişi, en başta ekonomik şartlar gereği çalışmaya devam etmek zorunda hissediyor ama kendisini işine tam olarak vermekten özellikle kaçınıyor. Gençler için kariyer platformu olarak kurulan Youthall’un yaptığı bir araştırmaya göre, Türkiye’de çalışan gençlerin yüzde 24’ü şu anda sessiz istifa sürecini yaşarken, yüzde 46,7’sinin de bu duruma yakın bir halet-i ruhiyede bulunduğu tespit edilmiş. Özellikle genç çalışanların işle ilgili memnuniyetsizliklerinin tavan yaptığını, bu durumun genel verimlilik gibi işyerine sadakati ve inovatif gelişimi de düşürdüğünü söyleyebiliriz.

“Sessiz Boşanma” kavramını “Sessiz İstifa” olgusuna kinaye ile tasarlamış bulunuyorum. Böylece toplumsal olarak içinde bulunduğumuz aile temelli bir buhranı belki daha iyi izah edebilir ve çözüm yoluna katkıda bulunabilirim umudu ile.

Sessiz boşanmış çiftlere dışarıdan bakıldığında, şekilsel olarak devam eden, kadın ve erkek rollerinin asgari düzeyde de olsa uygulandığı, çevreye karşı pek fazla olumsuz izlenim vermeden kağıt üzerinde yaşayan ama duygusal olarak ölmüş evlilikler olduklarını söyleyebiliriz.

Evlilik, tarafların maddi ve manevi sermayeleri ile gelecekte karşılıklı sunmayı taahhüt ettikleri faydalar birliği üzerine kurulmuş, iki ortaklı limitet şirketler gibidir. Evlilik ortaklıkları, maddi ihtiyaçların yanı sıra duygusal ihtiyaçlar için de kuruluş ve işletme sermayesi gerektiren yapılardır. Sessiz boşanmanın yaşandığı evliliklerde, maddi işletme sermayesi karı-kocanın biri veya ikisi tarafından, bazen de dışarıdan aile takviyesi ile temin edilerek, fiziksel yapının bütünlüğü korunmaya devam eder.

Sessiz boşanmış çiftlerde manevi sermaye yokluğu veya bu sermayenin başka yerlere transferi söz konusudur. Karı koca arasında duygusal bağ neredeyse tamamen kopacak kadar zayıflamıştır. Evliliğin başında getirdikleri saygı, sevgi, ilgi, gönüllü faydalandırma ve birlikte ilerleme azmi gibi duygusal sermaye, ya tüketilmiş veya ortaklıktan sinsice çalınarak başka alanlara yatırım için kullanılmıştır.

Sessiz boşanmış çiftler nasıl anlaşılır? Bunu anlamanın birçok yolu vardır. Her şeyden önce,

çiftler anormal şekilde dışa dönük yaşamaya başlamıştır. Birlikte geçirdikleri vakitler, neredeyse zorunlu ve kısıtlı süreçleri içindir. Birbirlerine olan bakışlarındaki hayal kırıklığı, öfke, usanmışlık, umutsuzluk ve donukluk tecrübeli veya onları bilen kişiler tarafından anlaşılacak kadar barizdir. Gerçekten mutlu ve neşeli oldukları nadir zamanların başında, ortak ürünleri olan çocuklarıyla birlikte olan yaşantıları gelir. Eşlerine bakarken veremedikleri sıcaklığı, evlatlarına olan bakışlarında yakalayabilirsiniz.

Sessiz boşanmış çiftler birbirlerine karşı saygı ve sevgi sermayelerini yitirdikleri için, bunlardan beslenen ilgi, alaka, nitelikli beraberlik, mutlu etme azmi, cinsel mutluluk gibi kaliteli sonuçlardan da mahrum kalırlar. Bu yüzden genelde gergin ve asık suratlı, ev içinde özensiz ve isteksiz, dışarıda birbirlerine desteksiz dururlar. Doğrudan kavga edemeseler bile birbirlerinin açıklarını kollar, bazen sinsi provakatif oyunlar yapar, küçük düşmelerinden haz duyar, mahrem denebilecek sırlarını ifşa etmekten çekinmezler.

Sessiz boşanmış çiftlerin evlilik hayatı kopmak üzere olan bir halata bağlı yük gibidir. Dışarıdan bir müdahale olmasa bile kendi ağırlığından zamanla mutlaka düşecektir. Onları birbirlerine bağlayan halat genellikle çocuklarıdır. Bunun yanı sıra aile ve toplumsal çekinceler, başarısızlıklarının tescil korkusu, boşanmış birey travmalarından çekinme, maddi yoksunluk endişesi ve hayat standartlarını koruma arzusudur.

Evliliklerin sessiz boşanma sürecine girmelerini tetikleyen pek çok unsur olabilir. Beklenti ve realite uyuşmazlığı, 3. duygusal şahıs ve aile fertlerinden kaynaklanan sorunlar, ekonomik zorluklar, ev içi görevlerde paylaşım dengesizliği ve ilgisizliği gibi şeyler sıralanabilir.

Çocuklar genellikle evliliklerin devam nedeni olabildiği gibi, çocuğun kendisinin dünyaya gelişi de sessiz boşanmayı tetikleyen bir neden olabilir. Çocuk olunca değişen öncelikler, artan yük ve maddi zorluklar, sağlık sorunları vb. sayılabilir.

Genel anlamda bakıldığında, sessiz boşanmaya en önemli neden olarak cinsel mutsuzluğu gösterebileceğimiz gibi, sessiz boşanmadan koruyan en önemli tedbirin de cinsel mutluluk olduğunu söyleyebiliriz. Maddi rızıkların buluşma ve gıda olarak hazırlanma yeri mutfak, beslenme ihtiyacının karşılanma ürünü yemektir. Manevi sermayenin ve karı koca tarafından getirilen katkılarının buluşma yeri yatak odası, ürünün sonucu da cinsel hayattır. Yetersiz ve eksik gıda maddeleriyle yapılan yemeklerin lezzetsiz, yavan ve doyumsuz olacağı gerçeği gibi, yetersiz duygular ve isteksiz fiziksel yakınlaşmalar ile yaşanan cinsel hayatın kendisi de

yavan, itici, zevk yerine elem ve ızdırap veren bir zorunlu göreve dönüşebilir.

Peki, sessiz boşanma illetinden korunmak için ne yapabiliriz?

Hastalıkların tedavisinde çıkış alanına ve etkenine özel hazırlanmış reçetelerin yazılması gibi, sessiz boşanma illetine karşı ilk yapılacak şey meşru ve helal daire içinde cinsel mutluluğun gelişimi ve karşılıklı faydanın sağlanması için çalışmaktır. Sevişmek iletişimle başlar. Çiftler önce konuşmayı, kendilerini ifade edebilmeyi, karşısındakine saldırmadan “ben dili” ile istek ve arzularını iletebilmeyi öğrenmelidir. Mutlu bir cinsel hayat için yetersiz bilgi ve beceriye sahip olduklarına emin olduklarında, gerekirse müspet ve uzman kişilerden profesyonel yardım almaktan çekinmemelidir. Eğer bu sorun evlilik birliğini temelden sarsacak kadar derin ve etkili olabiliyorsa, tıpkı bir hastalık tedavisi gibi uzman yardımı almayı da hak ediyor demektir.

Cinsel birliktelik, evlilik dışında meşru olarak karşılanamayacak bir ihtiyaçtır. Bu yüzden mutluluk kalesinin çekirdeği burasıdır. Evliliğin güçlenmesi ve idamesi için merkez çalışma alanıdır. Yatak odası sağlam olan bir evi, mutfak veya oturma odası sorunları kolay kolay yıkamaz. Önemli bir sorun olduğunda ise çözüm yoluna daha kolay ve istekli gidilir. Sonraki her sorun, kendisine özel bir yaklaşım içinde iletişimi güçlü tutarak saygı ve sevgi temelinde aşılabılır.

Sessiz boşanma sürecine girerek, evliliklerini adeta zombi haline çevirenlere yardım için bizler ne yapabiliriz?

Kamil insan söylenilmeyenleri duyabilen, açıktan ifşa edilmeyenleri görebilen, fırtına öncesinde rüzgarın hiddetini hissedebilendir. Vasat insanlar kal ehlidir. Yani sözeldir. Söylenene bakar, söylenildiği kadar algılar ve duyduğuna göre yorumlar. Kamil insanlar ise hal ehlidir. Yani duruşundan, kıyafetinden, yüzünden, bakışındaki hüznü veya yardım arayışından halini anlar ve sorgular. İmkan dahilinde desteğini sergiler. İşte bizler de imkan nispetinde en yakın aile fertlerimizden başlayarak etrafımızdakilere karşı hal ehlinden olmaya çalışmalıyız. Sıkıntılı bir döneme girdiğini fark ettiğimiz evliliklerin yeniden ihyası için teklif beklemeden makul sınırlar içinde yardımlarımızı, bilgimizi ve tecrübelerimizi sunmalıyız.

Etrafımızdaki çiftlerin ev işlerine burun sokar gibi veya karşı cinsten olan birisine uygunsuz sorularla densizce durum yoklamaya kalkar gibi davranamayız. Bütün olumlu etkileşimlerin

temel yapısı güven üzerine kuruludur. En başta güven veremediğimiz hiç kimseye pek faydamız dokunmaz ve hatta ters tepki de alabiliriz. Hasta-hekim ilişkisinde, tedavinin başarısı dahi güven temeline bağlıdır. Bu nedenledir ki, toplumun en önemli yapı taşı olan aile kurumunu korumak ve geliştirmek iddiası ile atanan bekar ve çocuksuz bir hanımefendi bakana asla güvenemediğimiz için icraatlarından ve söylemlerinden de fayda beklemiyoruz. Zaten sağ olsun kendisi de ailemizi sapkınlara karşı koruyun diyenler için “nefret söylemi” gibi absürt iddialarda bulunarak ne kadar haklı olduğumuzu sürekli hatırlatıyor.

Aile birliği karı kocanın getirdiği maddi ve manevi sermayenin karşılıklı güven merkezinde kullanıma sunulduğu bir işletme ortaklığıdır. Taraflar arasında güven olmadığında maddi kaynaklar olmasa da manevi kaynaklar başka mecralara taşınarak arzulanan faydalara erişim yolu aranır. Devletin en üst kademesinden itibaren aşağıya doğru güven ve hakkaniyet temelli iletişim yollarını kurmalı, geliştirmeli, sapkınlıklar ve fitratımıza aykırı yasalar gibi zararlı otları ayıklamalı, yetişen nesillerimizi geliştirmekten çok zehirlemeye matuf milli olamayan müfredatımızı kadim değerlerimiz temelinde temizlemeli, evlenecek gençlerin daha en başından itibaren hayatını kolaylaştıracak ve meşru aile hayatını teşvik edecek projeler geliştirmeliyiz. Aile kurumu sürekli bakım ve ilgi isteyen dinamik ve hassas bir yapıdır. sağlıklı şekilde idamesi için her aileye mahsus “Aile Danışmanları” sistemine geçilmeli, potansiyel sorunlarda halkın değerlerine saygılı ve önceleyen zihniyette yetkili hakemler tahsis etmeliyiz. Aileleri adeta bir mezbaha etkisi yapan adliye koridorlarına düşmeden önce kurtarmanın resmi ve zorunlu yollarını açmalıyız.

Her şeyden evvel, #Önceİnsan #ÖnceAile demeli ve bunları diyen ehil ve liyakat sahibi kişileri yetkilendirmeliyiz. Çünkü aile giderse toplum da gider. Ailesi dağılmış toplumlar, gevşek bağlarla bir arada duran yığınlara döner, mukavemeti kalmaz, geleceğe sağlıklı taşınamaz vesselam...

[Sinsi ve Kadim Düşmanımız: #İSRAF -1](#)

Sözlüklere baktığımızda israf kelimesinin “haddi aşma, hata, cehalet, gaflet” gibi manalara gelen **seref** kökünden türetildiğini öğreniyoruz. İsrâf ifadesi genel olarak hemen her konuda makul sınırların dışına çıkmayı, haddi aşan söz ve davranışlarda bulunmayı, özellikle maddi kaynakların ölçü ve hesap gözetilmeden saçıp savurma derecesinde ziyan edilmesini tanımlıyor.

İsrafa karşı dinin yaklaşımıyla baktığımızda, bizlere bahşedilen ve emaneten verilen nimetlerin haksız ve ölçüsüzce kullanılması, ziyan edilmesine karşı uyarıldığımızı, her türlü israftan men edildiğimizi görüyoruz. Nitekim, israf konusu geçtiğinde Rabbimizin “*Ey Ademoğulları! Her mescitde ziynetinizi takının (güzel ve temiz giyinin). Yiyeceğin için fakat israf etmeyin. Çünkü O, israf edenleri sevmez.*” (Â'râf/31) uyarısını, Hz. Muhammed aleyhisselamın “*akan bir nehirden abdest alırken dahi israf edilmemesi*” hassasiyetini tekrar hatırlatmak gerekir.

İsraf olduğu düşünülen kararları alan ve uygulayanlar açısından baktığımızda, 3 ana grupta derleyebileceğimizi düşünüyorum. Bunları bireysel, toplumsal ve kamusal israflar şeklinde gruplayabiliriz.

Bireysel israf konusu olabilecek o kadar çok şey var ki! Bunların çoğunu yaptığımızın farkında bile olamıyoruz. Ayrıntılara girmeden kabaca sıralayacak olursak, başlıca bireysel israf konularımız: Zaman, yetenek, ilgi, sağlık, para, gençlik, söz şeklinde sıralayabiliriz. Bunlar

içinde şüphesiz en kıymetli ve geri dönüşü olmayan kaynağımız zamandır. Diğer konular da doğrudan veya dolaylı olarak zaman ile bağlantılıdır.

Toplumsal israf konularımızı sosyal alışkanlıklarımız, geleneklerimiz, sosyal algı ve kaygılarımız şekillendirir. Normalin ve imkanların üstüne çıkan bütün tören ve kutlamalar, toplu etkinlikler, topluma özel tüketim ve harcama alışkanlıkları, toplumsal rol modellerinin başlattığı akımlar vb. ile israf olarak tanımlanabilecek denilebilecek süreçler yaşanır. Normalde sağlık ve eğlence için yapılması beklenen sporun, futbol gibi bazı dallarının, en büyük israf merkezlerine dönüşmesini, israf sonuçlu yozlaşmayı hepimiz görüyor ama önleme yönünde etkili olamıyoruz. Adeta zorla kabul ettirilmiş ve topluma dayatılmış kurumsal israflarımız da var. Kamu tarafından himaye edilen ve işlettirilen kumar uygulamaları gibi.

İsraf edenler içerisinde şüphesiz en büyüğü, en tehlikelisi ve düzeltilmesi en zor olanı kamu, yani devletin kendisidir!

Çünkü bireysel israfın en büyük zararı kişinin kendisine ve ailesinedir. Hesap sorulduğunda muhatap ve sorumlu olacağı kişiler belirli ve sınırlıdır. İsrafın kaynağı en fazla kendi imkanları kadardır. Kişinin zamanı, sağlığı, malı ve parası bittiğinde israf edebileceği pek bir şeyi de kalmaz!

Toplumsal israf uygulamaları daha çok gönüllü katılım üzerine kuruludur. Genel etkisini kısmen herkes yaşasa da bireyler kendisini bu israf kaynaklarından isterlerse koruyabilirler. Mesela futbol maçı izlemek için büyük bedeller verip stadyuma gitmeye herkese mecbur değildir. İsrafla yoğrulan aşırı masraflı düğün törenlerini herkes yapmak zorunda değil. “El alem ne der?” putuna karşı duramayanlar sadece kendilerini bağlar.

Ama kamu öyle mi? Kişilerin rüyasında bir göremeyecekleri kaynakları halk adına yönetenlerin aldıkları hatalı karar ve uygulamaların ceremesini bütün toplum çeker! Kamu israfı büyüklük, yaygınlık ve etkinlik açısından diğerlerinden açık ara önde gelir. Kul hakkı ve helalleşme söz konusu olduğunda muhatap kitle gelmiş ve gelecek olanlar ile birlikte inanılmaz boyutlara ulaşır. Bu nedenle, kamusal israfın yönetici olan failleri hiçbir zaman kesinleşen bir helalleşme ve aklanma ayrıcalığına kavuşamazlar. Kamuda yetki seviyesi arttıkça israf vb. hatalı uygulamalar için üstlenilen sorumluluk da geometrik ölçülerde büyür ve yaygınlaşır.

İsraf konusu çok önemli, yaygın, etkili ve tehlikeli sonuçları üretebildiği için, tek bir yazıyla ele alıp tamamına mündemiç (içeren) bir çalışma yapmak elbette haddimde değildir. İsrafın tanımı ve failleri açısından gruplandırılmasıyla başladığım bu seriye, imkan ve fırsat ölçüsünde farklı konuları ele alarak devam edeceğim inşaAllah...